

DELAVEC

Uredništvo in uprava: Ljub.
Lana, Šelenburgova ul. 6/II.

GLASILO ZDRUŽENE DELAVSKE STROKOVNE ZVEZE JUGOSLAVIJE.

Izhaja 10. in 25. dne v me-
secu.
Stane posamezna številka
Din 2.—, mesečno Din 4.—,
celoletno Din 48.— Za šla-
ne izvod po 1-10 Din.
Oglaš po ceniku.
Dopisi morajo biti frankira-
ni in podpisani ter opre-
mljeni z štampiljko dotične
organizacije.
Rokopisi se ne vračajo.
Reklamacije so poštnine
proste.

Razvojna pot kapitalizma.

13milijardni proračun in korupcijsko gospodarstvo naše buržuazije žene državo v vedno resnejšo krizo. »Zmagoviti« francoski frank pada in z njim vred pada ena vlada za drugo. Kriza v angleški industriji se poostruje. V Ameriki pa zopet vlada gospodarska konjunktura, v Nemčiji je nasprotno odprta rana brezposelnosti.

Nikake enotne slike nam ne nudi svetovno gospodarstvo; poleg prosperitete (uspevanja) v nekaterih državah, je akutna in težka kriza v drugih državah. Poleg poostrenega svetovno-gospodarskega konkurenčnega boja poskus drugih kapitalističnih skupin, da se združijo v obliki

mednarodnih trustov,

kakor se n. pr. pravkar snuje veliki francosko-nemški železni trust. Poleg stabilnosti denarne vrednosti (valute) vidimo valutarne potrebe v politično in gospodarsko močnih deželah. Še bolj pestra je vsa ta slika, če pogledamo malo v preteklost.

1914.

Pred izbruhom svetovne vojne je bilo kapitalistično gospodarstvo v normalnem stanju. Sledovi velike denarne krize iz l. 1907, ki je prišla iz Amerike v Evropo, so se zabrisali in hitro vojno oboroževanje je oplojevalo industrijo.

1918.

Svetovna vojna je popolnoma preobrnila svet. Milijoni ljudi so zapustili produktivno delo, velikanske vrednote so se izgubile v topovskem ognju in v globinah morja. Človeštvo je obubožalo. Tehnika je pa silovito hitro napredovala. Evropa je bila uničena; ameriški kapitalizem je na njen račun neverjetno obogatel, ameriški imperializem si je gospodarsko zaslužil svet. Rusija je doživela revolucijo, nemško gospodarstvo je vključeno v Dawesov načrt.

Kljub vsem izpremembam v svetovnem povojnem gospodarstvu ostaja osnovni ton isti: go-

spodarstvo se ne more ustaliti, se ne more prilagoditi novim razmeram, odprta rana krize vedno bolj zija.

Vsemu temu se je pridružil nemalo važen pojav v izpremembi cen. Poljedelski pridelki zaostajajo v cenah daleč za industrijskimi proizvodi. Evropa trpi na preveliki naseljenosti prebivalstva, Amerika je zaprla svoje državne meje pred evropsko naraščajočo brezposelno armado.

Vprašanje brezposelnosti, internacionalne koncentracije kapitala, internacionalne zadolžitve, izrednega tehničnega napredka industrije, ki veča brezposelnost, kriza v produkciji premoga, vprašanje premogovega konkurenta — olja, vsa ta in druga težka vprašanja so pred mednarodnim delavskim razredom.

Navidez se bo marsikomu zdelo, da obstajajo vsa ta vprašanja za učenjake — ker se vsa ta imena tako učeno slišijo. Toda temu ni tako. S temi vprašanji se srečuje danes delavstvo v vsakdanjem boju za kruh. To so

usodna vprašanja,

s katerimi stoji in pade kapitalistični svet. Divji razvoj kapitalizma je nametal vse te probleme v nekaj letih. Žila kapitalističnega razvoja po vojni bije hitreje kakor pri razgretem človeku. Kar je trajalo preje desetletja, se danes preobrne v enem mesecu. In proletarij bo rešil samega sebe pred obubožanjem, če ne bo zaostajal za tem razvojem. Pa tudi samo s tem še ni rešena stvar, če proletarij prevzame politično oblast.

Proletarij in zlasti njegove gospodarske organizacije morajo vse te gospodarske probleme analizirati, jih morajo marksistično pojmovati in tu marksizem konkretizirati. Kajti ravno

gospodarska teorija

o razvoju kapitalizma v socializem postane zmagovita moč, ko osvoji množice.

Kaj nam je storiti?

Tako se vprašujejo danes vsi delavci in tudi člani naših organizacij. Pa večinoma sledé na to vprašanje nervozni odgovori in kritiziranje vsega preteklega in sedanjega dela. Kakor na vsako stvar, je treba tudi na to vprašanje mirno odgovoriti in iti na stvarno delo.

Razmere v naši državi so se od povojnih let temeljito izpremenile. V državi vlada najhujša reakcija, v gospodarstvu pa traja kriza, ki jo izkorišča enotna organizacija podjetnikov za vedno nove napade na delavske pravice. Eni mislijo odpraviti to stanje z izdelovanjem vedno novih resolucij in manifestov, drugi mislijo, da je za nje ta čas ugoden, da streljajo v hrbet delavskim organizacijam in da z najbolj demagoškimi sredstvi zavirajo njihovo delo in delo odgovornih funkcionarjev. Vse to nas ne bo privedlo naprej, ampak kvečjemu še bolj nazaj.

Same razmere v državi in gospodarstvu nam podajajo odgovor na vprašanje: Kaj nam je storiti?

Nasproti močni reakciji in enotni zvezi industrijev stojé oslabiljene delavske organizacije s slabimi bojovnimi sredstvi, ker je med današnjim delavstvom mnogo strahopetnosti, ravnodušnosti, mrtvila, brezbrčnosti, pa malo bojevitosti in discipline. Ogromna masa indiferentnejšev vpliva slabo tudi na organizirano delavstvo.

To razpoloženje moramo uničiti. Zato nam ni treba izdelovati vsak dan novih resolucij, temveč strokovna organizacija v vsakem obratu naj si išče, nalde in vzgoji ljudi, ki imajo resno

voljo in energijo,

teorijo in delavska načela izvajati v praksi. Takih zaupnikov, takih članov primanjkuje našim organizacijam in ničesar drugega. Zato se učimo, kako je treba agitirati in organizirati. Sposobne ljudi si moramo vzgojiti delavci sami v svojih strokovnih organizacijah.

Strokovna organizacija ni diskuzijski klub, ni loterija govornic. Organizacija pomeni dejanje, delo. Danes pa imajo le prepogosto glavno besedo razni

kritikastri.

Kaj je to kritikaster. To je človek, ki v besedah vse zmore, vse zna in neprestano zabavlja čez vse, sam pa nič ne dela na izboljšanje slabega. On navadno ne kritizira na odborovi seji ali konferenci, kjer bi bilo mesto za to. Temveč on hodi okrog poedinih delavcev in grupic ter hujša in hujša

tem bolj, če ni nikogar, ki bi mu zavezal jezik. Kritizirati pravijo, da je dobro. Toda vsak pošten kritik ve, da pomeni kritika — **zboljšati slabo**, presoditi pravično vsako stvar in pomagati z delom k ozdravljenju. Takih kritikov je malo, zato je pa tem več širokoustnih zabavljačev. »Organizacija ni vredna počenega groša, odbor nič ne dela, tajnik je tako birokrat« itd., to je vsakdanje delo teh kritikastrov. Vse vesti nasprotnikov, vse laži klerikalcev, vsa blatenja vodilnih sodrugov hlastno pograbijo ti kritikastri in jih požrtvovalno širijo med članstvo. Na kakem shodu pa nastopijo tako širokoustno, kot bi bruhala iz njih sama revolucija. Toda oni le povečujejo krizo, slikajo vse črno, ne mislijo pa niti malo na to, kako bi se krizo odpravilo. In člani čisto podlegajo temu brezvestnemu zabavljanju, tako da na sestankih le tožarijo čez slabe čase, mesto da bi sklepali, kako priti v boljše čase. Prva naloga vseh naših organizacij mora biti: odpraviti to kritikarstvo, stopiti vsem brezvestnejšem na prste, pa naj se skrivajo za to ali ono firmo.

Kapital in kriza.

Tudi mnogo dobrih sodrugov presoja gospodarsko krizo le enostransko. Njihov sklep je enostaven: V tej krizi se ne da ničesar storiti. Kapitalist je pa drugega naziranja. Trboveljska družba zna n. pr. izkoriščati gospodarsko krizo in neorganiziranost delavstva tako, da dela ogromne profite ravno v tej krizi. Zveza industrijev ne čaka s svojo organizacijo radi krize, temveč se ravno radi nje intenzivneje organizira in skuša ubiti delavsko organizacijo, socialno zakonodajo in s povečanim izžemanjem delovne sile skovati profit.

Delavstvo mora pospešiti in poglobiti organizacijo ravno zato, da napravi čim prej konec današnjim neznosnim razmeram. Ravno v času, ko niso na dnevnem redu veliki mezdni boji, imamo priliko, da utrdimo organizacije moralno in finančno. — Kaj nam je torej storiti?

Manj govorjenja in zabavljanja in več dela!

Vsak naj dela na svojem mestu, vsak naj pomaga drugim pri delu, vsak naj se uči in poučuje druge, vsak naj skrbi za red in disciplino in nastopa proti brezvestnim defetistom, vsakdo naj veruje v sebe in svojo organizacijo.

Tako se bo združilo vse delavstvo v ZDSZJ in delo v znamenju sloge bo obrodilo sadove.

Fr. L.

Socialno zavarovanje rudarjev.

(Pred državno konferenco v Beogradu.)

Kakor izvemo, se vrši koncem tega meseca v Beogradu vendar-le državna anketa o socialnem zavarovanju rudarskega in plavžarskega delavstva. Ob tej priliki priobčujemo strokovnjaško mnenje o tem perečem problemu.

Z ozirom na socialno zavarovanje je rudarski stalež edini od vseh staležev delavstva, ki si je priporil vpeljavo zavarovanja za onemoglost, starost in smrt. Vzrok temu leži v naravi njegovega dela, ki zahteva od rudarskega delavca mnogo več odporne moči, njegova delazmožnost je izpostavljena mnogo večjim nevarnostim in njegova umrljivost je napram drugemu delavstvu mnogo večja. Še preden se je začelo socialno zavarovanje praktično izvajati, so že obstojale »Bratovščine«, v katerih so se združevali rudarji in vplačevali malenkostni znesek v skupno blagajno, od koder bi črpali pojedinci podpore v slučaju nezgode ali onemoglosti in njih vdove in sirote. Veliko sentimentalnih potez bi se dalo navesti iz življenja in delovanja rudarja, toda tu imamo nalogo, da pogledamo obstoj rudarja iz mnogo bolj resnega vidika in to je njegov obstoj v slučaju onemoglosti, starosti ali smrti.

Na ozemlju današnje Slovenije in Dalmacije je obstojal že od leta 1854. zakon o »Bratovskih skladnicah«, ki je bil zopet z zakonom od leta 1889. prenovljen in ta uvaža obvezno zavarovanje rudarjev za invalidno provizijo pri Bratovskih skladnicah, ki je najmanjša letno 100 goldinarjev za moške in 50 goldinarjev za ženske člane. Po tem zakonu je pripadla letna provizija vsakemu članu Bratovske skladnice takoj, ko je zdravnik ugotovil, da je postal za delo nezmožen brez oziroma na število let njegovega zavarovanja in ta zakon je ostal v Sloveniji in Dalmaciji v polni veljavi do 31. decembra 1924. leta, kajti z dnem 1. januarja 1925 je stopil v veljavo novi »Pravilnik« o zavarovanju rudarjev, ki ga je podpisal in potrdil bivši minister dr. G. Žerjav. Ta pravilnik vsebuje predpise o zavarovanju rudarjev, ki so za celo državo SHS enotni in opominja tudi organizacijo bratovskih skladnic na ta način, da ustvarja za celo državo pet novih Glavnih Bratovskih Skladnic, medtem ko vse dosedanje bratovske skladnice dobijo podrejen značaj Krajevnih Bratovskih Skladnic. Kar se tiče pa zavarovanja samega, ki ga predpisuje omenjeni »Pravilnik«, je potrebno ugotoviti dejstvo, da ta pravilnik uvaža v zavarovanju tudi starostno rento, katero prejšnji zakoni ne vsebujejo. Spopolnitev socialnega zavarovanja rudarjev s starostno rento, ki naj pripada vsakemu delavcu z dopolnitvijo 55. leta, od marsikaterega niti ni bila opažena, vendar moram tukaj takoj uvodoma omeniti, da je ravno to pripeljalo do izdatno višjega prispevka: Ampak to hočem pozneje natančneje obravnavati.

Resnici na ljubo omenjam, da so dajatve, kakor tudi prispevki starih zakonov pravilno odmerjeni. Prispevki so za današnje pojme bili malenkostni, na podlagi teh prispevkov so bile tudi dajatve odmerjene in sicer zelo skromne.

Dajatve in prispevki starega zakona ter dajatve, prispevki in službena doba po novem »Pravilniku«, mislim, da tvorijo bistveno nerazčiščeno vprašanje v organizaciji rudarskega zavarovanja. Tudi rezultati zadnje matematične bilance so tako za marsikaterega nerazumljivi, ker govoré o nekih mnogoštevilnih milijonskih fondih, vsled česar sem si nadel nalogo, da v enostavnih in kratkih stavkih objasnim bistvo in položaj zavarovanja rudarjev v Sloveniji z ozirom na današnji gospodarski položaj v državi.

Socialno zavarovanje obstoji pri nas iz sledečih panog: bolniško zavarovanje, zavarovanje proti nezgodam in zavarovanje za slučaj onemoglosti, starosti in smrti. Z zakonitvijo obveznega socialnega zavarovanja je postal vsak obvezan na zavarovanje, ki daje svojo telesno ali umno moč proti odškodnini delodajalcu na razpolago in s tem je zadobil svojstvo »zavarovanca«. Socialno zavarovalni zakon je moral pa istočasno ustvariti tudi nosilce zavarovanja, to so one institucije, katere ta zakon o zavarovanju izvajajo in to so bile v rudarskem zavarovanju »Bratovske skladnice«. One so bile do 30. junija 1922 nosilec bolniškega in provizijskega zavarovanja, a od 1. julija 1922. leta so prevzele tudi zavarovanje proti nezgodam.

S tem trenutkom, ko je socialno zavarovalni zakon vpeljal obvezno zavarovanje rudarjev in je

postavil za to potrebne nosilce zavarovanja, je poslala med zavarovancem in nosilcem zavarovanja gotovo zavarovalna pogodba, katere obvezuje obe stranki na dajanje in protidajanje na podlagi pogodbe in ta pogodba se imenuje »statut«, oziroma sedaj pri nas »Pravilnik« o zavarovanju rudarskih delavcev. Zavarovalna pogodba mora vsebovati točne predpise o obveznostih nosilca zavarovanja. Tako na primer v bolniškem zavarovanju: v vsakem slučaju bolezni ima zavarovanec pravico na denarno podporo, zdravniško pomoč, zdravila itd.; v zavarovanju proti nezgodam: tu se odškodujejo samo nezgode, katere so se dogodile pri zavarovanja obveznem delu in da za te nezgode mora nosilec zavarovanja plačati dosmrtno mesečne rente, ako nezgoda povzroči stalno nesposobnost za delo itd.; v invalidnem, starostnem in smrtnem zavarovanju prevzema nosilec zavarovanja zopet obveznosti, da bo zavarovanemu plačeval invalidno ali starostno rento (do smrti in v slučaju smrti dajal podporo njegovi ženi in otrokom. Za vse te obveznosti nosilca zavarovanja napram zavarovancem pa zahteva nosilec tudi protioveznosti v obliki mesečnega prispevka (premije), katerega določi sam in njegova višina je popolnoma odvisna od višine dajatve.

Popolnoma razumljivo je, da mora nad takimi zavarovalnimi pogodbami imeti država svoje nadzorstvo, prvič, da se pogodbe točno in obojestransko izvršujejo in drugič, da je ta pogodba tudi pravilna. Kakor rečeno, da za ugotovljene dajatve izračuna prispevek nosilec zavarovanja in ta prispevek mora točno odgovarjati obvezam nosilca, da se ne bi v slučaju previsoke odmere nakopičil nedovoljen kapital, oziroma v nasprotnem slučaju, da ne bi mogel ob nastopu zavarovanega, slučajno izpolnjevati svojih obveznosti napram zavarovancem. Država mora potem svojih strokovnih organov točno pogledati vsako zavarovalno pogodbo in prispevek preračunati s pomočjo odgovarjajočih statističnih podatkov in zavarovalne matematike.

Ker je ustanovitev višine potrebnega prispevka napram ugotovljenim dajatvam najobčutnejša točka v socialnem zavarovanju, za to je temu vprašanju posvetila zavarovalna znanost največ pazljivosti. Višina prispevka je namreč odvisna od načina vplačevanja, oziroma od načina, kako se zavarovanje izvaja. Razen nekoliko teoretično znanih sistemov zavarovanja poznamo v praksi samo dva, in to je: sistem zavarovanja s kapitalnim kritjem in drugi sistem z naknadnim kritjem. Prvi sistem se imenuje tudi sistem s stalnim, naprej določenim prispevkom (premijo). Razlika med obema načinoma je v bistvu zelo velika, zato je pa tudi za zavarovance velikega pomena. Sistem kapitalnega pokritja s stalno, v naprej določeno premijo, so do danes osvojile vse države in v pokojninskem zavarovanju ne poznamo niti enega nosilca, ki bi izvajal zavarovanje z naknadnim kritjem nastalih potreb. Razliko med obema načinoma zavarovanja pove že samo imenovanje zavarovanja. S kapitalnim kritjem je doseženo, da se na podlagi statističnih podatkov za nekoliko let naprej izračuna višina potrebnih prispevkov, katere mora plačati, da lahko nosilec zavarovanja v vsakem slučaju (riziko) izpolni svoje obveznosti. Prispevke, katere plačuje zavarovanec, zbira nosilec zavarovanja na kapital in ga nalaga na obresti od obresti. Po statističnih podatkih in zavarovalni matematiki je točno ugotovljeno, da oni kapital, ki je zbran pri nosilcu zavarovanja, bode zadostoval za točno izpolnitev vseh obveznosti. Tako n. pr. je v nezgodnem zavarovanju, ki tudi obstoji na sistemu kapitalnega pokritja, točno ugotovljeno, da bodo vplačani prispevki enega leta popol-

noma gotovo zadostovali za vse nezgode, ki nastanejo v istem letu. Ako se rudar ponesreči v enem letu, tedaj se koncem leta postavi v bilanco za njegovo toliko kapitala, ki je naložen na obresti od obresti, da, ako ima nezgoda tudi težke posledice, bode dobival svojo mesečno nezgodno rento toliko časa, dokler trajajo posledice te nezgode, pa bilo tudi do konca njegovega življenja.

(Dalje prihodnjič.)

**Kjer so borbe, tam so žrtve!
Kjer so žrtve, tam so zmage!**

Rudarjem iz revirjev TPD!

Kakor besen hudournik, ki se vali s hribov v dolino, da uniči vse, kar je pridna poljedelčeva roka ustvarila, tako je Trboveljska premogokopna družba z indirektno pomočjo vladajočih krogov navalila na vas z vso samo njej lastno brutalnostjo, da uniči vaše najprimitivnejše življenske pogoje in že obstoječo socialno zaščito. Pod krinko premogovne krize je vrgla na tisoče vaših sotrpinov z družinami vred na cesto, a vam, ki ste še ostali zaposleni, je reducirala že itak premajhne plače daleč pod minimum. In ne samo, da je TPD vse to nad vami izvedla za svoj dobičkanosni žep in v škodo vaših eksistenčnih pogojev, ne, ona hoče tudi enkrat za vselej popolnoma streti vsako vašo odporno silo.

Kako sistematično TPD dela na tem, je razvidno iz sedanjih delovnih razmer v rudnikih. V tem, ko se uprave rudnikov trudijo, da se obstoječe akordne postavke znižajo ali poleg teh storjenih del ne odškodujejo, so postali pazniki po nalogu višjih pravi takozvani grajski biriči, ki kriče vedno nad vami, da še več storite. In če se sedaj kateri rudar pritoži, da pod temi in temi pogoji zahtevano delo ni mogoče ali pa da se pritoži radi premalega zaslužka, takrat se paznik (pa tudi ravnatelj! Op. pis.) zareži nad njim: ali storiti ter biti zadovoljen z zaslužkom, ali pa bodo tisti prišli nazaj, ki radi delajo. V sled teh šikan je sedaj rudar v strahu, da ne pride na cesto, tako preplašen, da se celo čez največje storjene mu krivice ne upa več pritožiti. To žalostno stanje v revirjih pa izrabljajo, kakor hijene po končani bitki, takozvane narodne strokovne zveze (Orjunaši) po svojih izdajalcih-agentih, kateri vsepovsod preže na svoj plen, nagovarjajoč vas, rudarje, češ: vstopite v narodne organizacije, pa ne boste odpusteni. Ali pa če je že tak nesrečen odpust, se kakor po naključju njegov odpust prezre in v najkrajšem času je član — pardon — kot izdajalec svojih lastnih interesov v tej meščansko-kapitalistični organizaciji. Ako se pa sedaj kje pojavi kak predstavnik razrednih organizacij, katerega namen je poučiti zbegano in sestradano delavstvo, takrat pa že oblast poskrbi, da se v neposredni bližini ali pa že prej po kolonijah sveti toliko bajonetov, da vam, rudarjem, tako oči zableščijo, da si niti iz svojih bornih brlogov ne upate.

Tako upa TPD, da bo s pomočjo svojih meščanskih hlapcev in izdajalcev delavstva dosegla svoj namen; to se pravi, da vas bo popolnoma sestradala in zaslužila.

Ali se bo pa ta nakana TPD posrečila?

Ali hočete res vi, rudarji, biti njeni sužnji?

Ali ni že dovolj trpljenja; se vam ne smilijo vaši najdražji, ko jim kljub vašemu napornemu delu pod zemljo ne morete nuditi kosček kruha, niti najpotrebnejše obleke; vas, li ne pretresa vprašanje, kaj bo z vami, ko bodo vaše delovne moči odpovedale in ko vas bo družba kot izrab-

ljene objekte vrgla na cesto, kakor je sedaj storila z vašimi sotrpini, kateri so sedaj na cesti brez vseh sredstev, nesposobni za delo, oropani vseh pravic do starostnega zavarovanja? Vas li ne pretresa groza ob misli na svojo bodočnost?

Ako še ni zamrl v vaših prsih vsak čut samozavesti in čut odpora proti tem krivicam, potem ne čakajte dalje pogina ali rešitve od nekoč, temveč otresite se spon strahu in obupa. Dvignite glave kvišku, zravajte vaše od teže dela skrvljene hrbtenice in povejte TPD in njenim pomagačem, da je dovolj trpljenja in krivic. Zapustite vašo brezbriznost, izločite se iz sestava meščanskih organizacij vaših hijen. Ustvarite si vašo razredno silo, ki mora biti taka, da bo morala z njo računati TPD in njeni pomagači. In ta sila se mora koncentrirati v vaši razredni strokovni organizaciji: Zvezni rudarjev Jugoslavije. Vaše geslo naj bo: proč suženjstvo — svobode in kruha delavcu!

Rudarji, ne v Srbijo!

»Jutro« je prineslo 27. julija insert, v katerem javlja podjetje Maydan »Nada« v Američu pri Mladencu, da sprejme 200 premogokopnih delavcev.

Delavska zbornica se je informirala o tem in ugotovila, da prvič misli podjetje v resnici sprejeti le 60 delavcev, v »Jutru« je pa inseriralo za 200 delavcev samo zato, da bi jim stavilo čim slabše pogoje. Drugič pri rudniku ni nobenih stanovanj in sploh so razmere slabše kakor v centralni Afriki. Zato ne nasedajte takim »Jutrovim« insertom.

Trlje bodo stopili mesto vsakega, ki pade!

Strokovno zedinjenje, CRSOJ. in „Odbori enotnosti“.

V zadnjem času je nekaka »strokovna opozicija« (tako se imenuje sedaj Gustinčičeva strokovno neorganizirana skupina) izdala več letakov, v katerih zahteva, da Strokovna komisija zahteva zedinjenje s CRSOJ-em v Beogradu. Mi na vse to nismo odgovarjali, ker se ne oziramo na govoričenje strokovno neorganiziranih ljudi, ki predstavljajo le svoje osebe. Danes odgovarjamo na vse to manevriranje le zato, da opozorimo slehernega člana na dejstva in na stališče, ki mora biti za vsakega člana sveto.

Mi vemo, da so vsi ti letaki navaden manever. Za nas vsi ti manevri nimajo nobenega pomena. Kajti mi izražamo svoje ideje javno in odkrito, ne vodimo nobene dvolične politike, temveč vodimo delavski pokret na podlagi javno objavljenih in soglasno sprejetih sklepov na konferenci strokovnega zedinjenja v »Tivoli«.

Naše gledanje na vprašanje strokovnega zedinjenja je splošno znano. Strokovno zedinjenje v Sloveniji je izvršeno. Sedaj je treba delati le na tem, da se prav vsi delavci organizirajo v ta enoten pokret. Pot enotnemu pokretu je določil kongres s svojimi sklepi. Zato nam ni potreba nobenih novih resolucij, temveč potrebno je samo praktično delo za uresničenje sprejetih sklepov, ki jih ne more izpreminjati Strokovna komisija, še manj pa neodgovorni neorganiziranci.

Mi vemo, da mora strokovnemu zedinjenju slediti popolno zedinjenje delavstva tudi na političnem polju.

Za splošno delavsko zedinjenje so podani vsi objektivni pogoji. Ovire so le subjektivnega značaja: kaprice s strani posameznikov, nekaterih malih klubov in pomanjkanje samostojnega mišljenja

Volilni red za volitve obratnih zaupnikov.

(Izvlček iz pravilnika o delavskih zaupnikih.)

§ 12.

Volitve delavskih in nameščenskih zaupnikov se vrše z direktnim tajnim glasovanjem po priporočenem volilnem sistemu.

Vsaka kandidatna lista, vložena v roku predvidenem v točki 5, § 10 tega pravilnika, mora vsebovati toliko število kandidatov, razvrščenih po značaju zaposlenja, kolikor jih je določeno na dotično podjetje v smislu tega pravilnika, na temelju števila delavcev in nameščencev, zaposlenih v dotičnem podjetju.

Pri sestavi kandidatnih list se mora ozirati na različne druge pogoje in poklice moških in ženskih delavcev in nameščencev, zastopanih v dotičnem podjetju. Posamezne kandidate je treba vpisati v listo po tekočem številu z označbo imena in priimka, poklica in kraja bivališča.

§ 13.

Vsako kandidatno listo morajo podpisati najmanj trije predlagatelji.

Predlagatelji liste morajo biti polnovredni volilci in vpisani v volilnem imeniku.

Predlagatelji liste morajo označiti enega izmed njih za svojega glavnega predstavnika liste v volilnem odboru, kar mora biti označeno na kandidadni listi.

Če tega ne stori, določi volilni odbor enega izmed predlagateljev za predstavnika liste.

Predsednik liste mora dati predsedniku volilnega odbora vsa potrebna pojasnila, da se prepriča vsa nespo- razumljenja in nejasnosti.

Volilec, ki podpisuje več nego eno kandidatno listo kot predlagatelj, se šteje samo na listi, ki je najprej vložena, dočim se na ostalih listah ne upošteva. Če je sočasno vloženih več kandidatnih list, ki so podpisane od istih predlagateljev, mora predsednik volilnega odbora najdalje v dveh dneh, računajoč od dneva vložitve, pozvati dotične predlagatelje, da se izjavijo, na kateri izmed vloženih list hočejo ostati.

Če predlagatelji ne dajo zahtevanega pojasnila, se dotične liste zavržejo.

Če radi prečrtavanja na kaki kandidadni listi ne ostane predpisano število predlagateljev, mora predsednik volilnega odbora pozvati predstavnika te liste, da se ob določenem roku pobriga za ostale podpise. Če se na ta način prečrtajo ti predlagatelji na eni kandidadni listi, se smatra, da lista ne obstoji.

Volilni odbor mora iz vložene kandidatne liste črtati one kandidate, ki nimajo pasivne volilne pravice, v smislu odredbe § 6. tega pravilnika.

Spajanje kandidatnih list ni dovoljeno.

§ 14.

Volilni odbor mora vložene kandidatne liste, po času njih vložitve, označiti s tekočo številko, konstatirajoč na isti dan in čas oddaje, potem pa jih predlagati, če so pravilno sestavljene v smislu tega pravilnika. Če dožene kake nepravilnosti, mora odbor o tem takoj obvestiti predstavnika dotičnih kandidatnih list in določiti skrajni rok za njih popravke. Rok se more podaljšati najdalje do treh dni pred izvršitvijo volitev.

Najkasneje tri dni pred dnevom volitev se morajo kandidatne liste nabiti na spogled volilem na krajih, označenih v volilnem proglašu v dotičnem podjetju, odnosno poedinih njegovih oddelkih.

Dokler liste še niso nabite, jih lahko predlagatelji umaknejo s posebno pisмено izjavo.

§ 15.

Kandidatne liste niso veljavne:

- a) če so prepozno vložene,
- b) če niso podpisane od določenega števila predlagateljev,
- c) če kdo izmed podpisanih predlagateljev nima aktivne volilne pravice, a ta nedostatek ni pravočasno odstranjen v smislu določbe odst. 1 § 14 tega pravilnika,
- d) če ne vsebuje niti enega polnovrednega volilca,
- e) če kandidati niso navedeni po vrsti in na ta način predpisani v odst. 3 § 12 tega pravilnika in nedostaki niso popravljeni v smislu predpisa odst. 1 § 14 tega pravilnika,
- f) če predstavnik kandidatne liste ne postopa v smislu predpisa odst. 1 § 14 tega pravilnika.

§ 16.

Če je sprejeta samo ena kandidatna lista, tedaj se osebe, ki so na tej listi, smatrajo za izvoljene po onem redu, po katerem so vpisane na listi.

Ako se do določenega roka ne odda ali ne sprejme niti ena kandidatna lista odnosno če so vse predložene liste proglašene za neveljavne, mora predsednik volilnega odbora to takoj naznaniti, kakor tudi pozvati volilce, da v novem roku, katerega on odredi, predlože nove kandidatne liste.

Če tudi v tem novem roku ne predlože nobene kandidatne liste, razglasi predsednik volilnega odbora na ta način predložen razglas uspeha volitve, da se volitve delavskih in nameščenskih zaupnikov v dotičnem podjetju ne bodo vršile, dokler tega ponovno ne zahtevajo najmanj trije polnopravni volilci.

§ 17.

Vsak polnopraven volilec ima samo en glas in more voliti samo osebo in samo eno izmed sprejetih kandidatnih list.

Glasovanje se vrši z listki.

Glasovnice morajo imeti tekočo številko kandidatne liste, kakor tudi ime in priimek nosilca kandidatne liste.

§ 18.

Glasovnice so neveljavne:

1. če so podpisane,
2. če so označene s kakršnimkoli vidnim znakom,
3. če so na njih napisana imena iz več različnih kandidatnih list,
4. če niso različno pisane,
5. če je na njih zapisan kakršenkoli pridržek proti enemu, več ali vsem kandidatom kandidatne liste, za katero volilec glasuje,
6. če so na njih imena drugih kandidatov, nego na sprejetih in razglašanih kandidatnih listah.

§ 19.

Vsak volilec mora oddati svojo glasovnico v zaprti kuverti. Vse kuverte morajo biti iste barve in velikosti.

§ 20.

Če je v eni kuverti več glasovnic, potem se:

- a) šteje samo ena glasovnica, če so popolnoma enako glaseče in sicer pod pogojem, da so pravilno izstavljene,
- b) smatrajo za neveljavne, če je v njih vsebina različna.

(Dalje prihodnjič.)

pri ogromni množini ljudi. Splošna volja proletariata pa zahteva popolno zedinjenje in je le vprašanje časa, da pride ta volja do izraza tudi v enotni delavski stranki.

»Če ste za popolno zedinjenje, potem morate nastopiti za to, da se v Beogradu zedini CRSOJ z obstoječo ZDSZJ« — nam na to ugovarjajo ljudje, ki so se po krivici okitili z »levičarskim« perjem.

Tudi na ta neiskren ugovor imamo jasno stališče. Konferenca v »Tivoli« je obžalovala, da je del CRSOJ-a izostal iz zedinjenja v Srbiji in je izrazila svojo željo, da se tudi ta del pridruži zedinjenju. Marcel Zorja je sodeloval pri izdelavi dotične resolucije in je za njo tudi glasoval.

Ves razvoj po zedinjenju dalje je neoporečno dokazal, da onemu delu CRSOJ-a ni za zedinjenje, temveč za manevriranje, izigravanje enotnosti. To pa potrjuje dejstvo, da del CRSOJ-a ob priliki kongresa zedinjenja v Beogradu ni hotel priti na kongres, da je nalašč zavlačeval plenum in je proklel vse one organizacije, ki so se proti volji nekaternikov zedinile. Krivica za razmere v Srbiji ne pada torej na sklicatelje beogradskega enotnega kongresa, temveč na one CRSOJ-evce, ki so sodelovali pri pripravah za ta kongres, ki so bili določeni za referente na kongresu, pa so v zadnjem momentu sklenili, da na kongres ne pridejo. Mi smo upali, da se ti ljudje spreobrnejo. Toda do danes so nas naravnost razočarali. Vsi tisti, ki trdijo ali ki verujejo, da ta nezedinjeni del CRSOJ-a hoče zedinjenje in da je le naša ZDSZJ proti temu, naj si samo prečitajo sledeče pismo zveze stavbinskih delavcev, ki pripada CRSOJ-u. Pismo so poslali s. Vrhovcu, dose-danjemu organizatorju stavbinskih delavcev v Sloveniji. Vsakemu je originalno pismo dano na vpogled. To pismo neoporečno dokazuje, da isti ljudje, ki kriče v letakih o zedinjenju in napadajo ZDSZJ, skušajo razbiti popolnoma enotno strokovno gibanje v Sloveniji. To pismo, ki je najstrašnejša obsodba in sramota za one, ki so ga napisali, se glasi sledeče:

»Dalje nas vprašuješ, ali bi mogli obnoviti organizacijo v sestavi ZDSZJ. Na to ti moramo reči sledeče:

Nikakor in pod nobeno ceno ne smete delati na obnovi organizacije ZDSZJ... Vi z vaše strani morate vložiti nova in če treba samo lokalna pravila. Vse je treba storiti, da se organizacija legalizira, ali nikakor ne z ZDSZJ, temveč samostojno brez ZDSZJ. Vi poznate tamošnje razmere in zato delajte, kakor je najbolje, ali brez ZDSZJ, to je naša direktiva...«

Pismo izraža torej najstrupenejše sovraštvo do enotnih strokovnih organizacij v Sloveniji in naravnost zabičuje, da je treba uporabiti vsa sredstva za razbitje teh organizacij.

Vsakemu, kdor ima možgane, da misli, je s tem dokumentom odkrita dvorezna igra teh razkolnikov.

Vse izigravanje zedinjenja pa pojasnjuje k temu pismu delovanje nekaterih ljudi v Ljubljani, ki hočejo izven obstoječih enotnih strokovnih organizacij postavljati nekake posebne nove »odbore enotnosti«. Vsakemu bo sedaj jasno, da ti odbori nimajo namena doseči enotnost v Srbiji, temveč razbiti enotnost še v Sloveniji. Kajti kdor ustanavlja izven enotne organizacije novo organizacijo, cepi enotnost.

Mi smo skušali na CRSOJ blagohotno vplivati. Za našo lojalnost nam vrača tajne poskuse razdiranja. Če je Zorja res pri srcu zedinjenje, naj torej opusti »odbore enotnosti« in naj raje on poskuša, da spravi SRSOJ-evce do pameti, in naj dela za enotnost tam, kjer je ni, ne pa da jo ruši še tam, kjer je.

To je naš jasn odgovor. Prepričani smo, da bodo naše besede zopet potvarjali oni, ki jim je izigravanje, manevriranje in laž — najboljše politično načelo. Nam to ne bo škodovalo.

Mi utrjujemo proletarsko enotnost in vsakodnevni uspehi kronajo to delo ter utrjujejo disciplino v organizaciji. In kdor se bo še drznil rušiti to enotnost in disciplino, bo strit in izločen iz proletarskih vrst. Kajti enotnost pomeni:

proletarsko odločnost, slogo, red in disciplino.

Ne puščaj svojih zaupnikov osamljenih!

Ljubljanska občina in strokovne organizacije.

Z ozirom na neko akcijo za razpis občinskih volitev v Ljubljani misli Strokovna komisija, da strokovno organizirano delavstvo lahko z radostjo pozdravlja vsako skupno akcijo proletariata za gospodarsko in politično svobodo in da je dobro, če se pozove ljubljansko delavstvo na skupen boj proti komisarijatu nad ljubljansko občino in za izvolitev občinskega sveta, ki naj na podlagi načrta popolne občinske avtonomije vodi občinsko gospodarstvo v interesu večine ljubljanskega prebivalstva, t. j. delavcev in uradnikov.

Razpust občinskega sveta, teptanje najosnovnejših pravic občanov, protidelavska politika po reakcionarni vladi imenovanega gerentstva v Ljubljani itd. je le člen v verigi nasilij jugoslovanske buržoazije nad proletariatom, izraz reakcionarnega kurza v celi državi.

Da je delavstvo tako teptano in oropano svojih najprimitivnejših življenjskih pravic, je glavni vzrok politična razcepljenost, ki slabi delavstvo.

Če hoče delavstvo izvajati svoje zahteve v ljubljanski občini in državi, se ne sme omejevat le na skupne sestanke in shode v posameznih krajih za posamezne slučaje, temveč mora trajno bojevati skupen boj potom enotne razredne organizacije na strokovnem, političnem, gospodarskem in kulturnem polju.

Akcija za avtonomijo mesta Ljubljana je čisto političnega značaja in zato naj izvede in organizira to akcijo predvsem skupen odbor delavcev, pripadajočih raznim delavskim političnim organizacijam. Tak boj za konkretne zahteve naj uresniči politično združitev delavstva. Vsako sodelovanje z meščanstvom pa škoduje delavstvu.

Izdajalci so hujši od sovražnikov!

Delovanje Splošne Delavske Zveze Jugoslavije.

a) Poročilo o plenarni seji.

Prisotni so bili: V Haramina, Sp. Gojšina, S. Kotur, J. Beker, V. Bratković, H. Berberović, Iv. Dvoršak, J. Holenček, F. Vančina, Iv. Makuc, F. Krsnik in S. Komerički. Vršila se je 25. julija v Zagrebu s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo blagajnika.
2. Konferenca delavcev lesne industrije.
3. Konferenca steklarjev.
4. Položaj podzveze industrije sladkorja.
5. Položaj Zveze v Sloveniji.
6. Reorganizacija dela zvezine uprave.
7. Nabava potrebščin za centralo zveze.
8. Razno.
9. Poplava in položaj poljedelskih delavcev.

Plenum je sprejel sledeče važne sklepe: Po izčrpnem poročilu delegatov vvezine uprave ter dela v posameznih podružnicah se sklene na predlog s. Berberovića, da se v bodoče poda vsem delegatom pismeno poročilo zvezine uprave. K drugi točki dnevnega reda se sklene na predlog s. Bekera, da se konferenca delavcev lesne industrije vrši 22. avgusta v Belišču, na povratku pa v Gjurjenovcu shod in konferenca podzveze IO. Glede ustanovitve humanitarnega fonda pri podzvezi lesne industrije se sklene, da plenarna seja nima nič proti temu, ako se poleg borbene fonda osnuje še humanitarni fond.

K tretji točki se sklene na predlog s. Koturja, da se vrši konferenca podzveze steklarjev dne 3. oktobra v Hrastniku. O tem sklepu naj se obvesti podzveze steklarjev.

Pri četrti točki dnevnega reda poda poročilo s. Kotur o stanju sladkorne industrije. Vслед velikih poplav je mnogo polja in pridelkov uničenih, kar se bo zelo poznalo v bodoči sezoni. Vслед tega se sklene, da se skliče dne 1. avgusta konferenca v Beograd, na kateri naj bo zastopana tudi zvezina uprava, obenem se prosi Delavska zbornica v Zagrebu, da tudi ona pošlje svojega delegata.

K peti točki poročata obširno ss. Haramina in Makuc o stanju fabriškega delavstva v Sloveniji. Z ozirom na to se sklene, da centralna uprava kakor tudi pokrajinsko tajništvo posveti vso pažnjo organiziranju ter pridobivanju novih podružnic v Sloveniji. Lista »Delavec« se bode v bodoče naročevalo samo toliko, koliko je v resnici članov na podlagi obračunov. Položaj na Štajerskem je nekoliko boljši. Sodrugi v Mariboru so razvili jako plodno delo za povzdigo tamošnjih organizacij.

Sodrugi Bratković poroča, da se je v Beogradu osnovala sekcija tekstilnih mojstrov. Nujno je tedaj, da se delo te sekcije raztegne tudi v Slovenijo, ker je v Sloveniji mnogo tekstilne industrije. Sklenilo se je nadalje, da se kvoto za list »Delavec« plača v isti izmeri, kakor bodo to plačevale ostale zveze v Sloveniji. Na kritiko od strani delegatov, da »Delavec« ne piše v pravcu in duhu zvezine uprave, se sklene, da morajo zvezini funkcionarji več pisati o principih naše strokovne politike v »Delavcu«. (Mi bomo radi priobčevali. Opomba uredn.)

K sedmi točki dnevnega reda se sklene na predlog s. Haramine, da se izda pravilnik za mlajše delavce in za žene s slabo plačo. Treba je, da se izvrši ono, kar je kongres sklenil. Treba je uvesti članske tedenske prispevke po Din 2.— Ti člani bi imeli pravico do lista, na stavkovno in bolniško pomoč, v to svrhu je potreba uvesti posebne markice. O tem sklepu se mora članstvo obvestiti v naših časopisih in z posebnimi cirkularjem.

K osmi točki pooblašča plenum s. Bekerja, da nabavi potrebne tiskovine v imenu izvrševalnega odbora. Končno se je sklenilo glede prizadetih delavcev v poplavljenih krajih na predlog s. Bekerja, da se izdela v duhu diskuzije eno resolucijo, ter se jo pošlje na prizadete institucije (komunike pri našamo spodaj).

Pri 10. točki dnevnega reda se sklene: V zvezi z izprtjem delavcev na žagi v Plaškem, naj zveza zastavi vse sile, da se to gibanje likvidira v korist prizadetih delavcev.

Sodr. Dvoršak stavi predlog: Z ozirom na to, ker mnogi sodrugi v Mariboru ne morejo čitati »Delavca« v след tega, ker niso večši slovenskega jezika, naj se jim dostavlja »Volksstimme«.

Kakor je razvidno iz poročila, je bila plenarna seja plodonosna po svojih sklepih. Dolžnost nas vseh pa je, da te sklepe pomagamo izvršiti.

Pokrajinsko tajništvo SDZJ.

b) Splošna Delavska Zveza za poplavljenice.

SDZJ, ki organizira v posebni vsoji podzvezi poljedelske delavce v Banatu, Bački in Baranji, se je na svoji plenarni seji v Zagrebu pečala z vprašanjem poplav v Vojvodini. Iz tozadevnega njenega obširnega sklepa navajamo le glavne točke.

SDZJ obtožuje vlado radi njene skrajno reakcionarne politike in jo obdoljuje, da ni ničesar ukrenila za zavarovanje vojvodinskih poljedelcev pred poplavami, kar bi prav lahko storila z današnjimi modernimi tehničnimi sredstvi. Končno izjavlja sledeče:

»SDZJ, ki se ni nikdar pregrešila niti nad svojo razredno socialistično, niti nad svojo človečansko in kulturno dolžnostjo, zahteva odločno, da odgovorni državni činitelj posvete posebno pažnjo po tej poplavi prizadetim poljedelskim in industrijskim delavcem, ker bo sicer postal njihov položaj neznošen v polnem smislu te besede.

Velik del poljedelskih delavcev v Banatu, Bački, Baranji, Sremu in Slavoniji je v след uničenja žetve ostal brez svojega glavnega sezonskega zaslužka in tako so popolnoma nepreskrbljeni za zimo. Te delavce je ta katastrofa najtežje zadela.

Vlada mora takoj podvzeti posebno akcijo za podpiranje prizadetih delavcev, ki potrebujejo nujne pomoči in ki ne morejo čakati na to, da bi neka komisija ugotovila škodo, ker oni so brez vsega in ne morejo ostati brez dela in brez zaslužka. Vlada naj jim da takoj denarno podporo iz državnih sredstev. Delavci imajo pravico do tega, ker se pobirajo od njih ogromni direktni davki in ker so za fond brezposelnih prispevati z nekaj deset milijoni, ki se ne uporabljajo za določene svrhe.

Vračajte izdajalstvo v svojih vrstah z zaničevanjem!

Mednarodni pregled.

Zedinjenje strokovnih organizacij v Bolgariji. Ze pred 23. leti se je razcepilo delavsko gibanje v Bolgariji na »široke« in »tesne« po ruskem zgledu, kjer se je pokret razcepil tudi v oni dobi na boljševike in menjševike. Političnemu razcepu je sledil v Bolgariji razkol tudi na strokovnem polju. V medsebojnem bratormnem boju je prišlo tako daleč, da je v Cankovo vlado vstopil socialdemokrat Kasazov iz samega sovraštva do komunistov in zemljoradnikov. Socialistična stranka je nedavno izključila njega in njegove pristaje.

Pod pritiskom stranskega, krvavega režima je spoznal tud bolgarski delavski razred, da mora imeti en razred eno organizacijo in voditi potom nje en razredni boj.

To spoznanje je prišlo do izraza 21. julija, ko je bilo v Solitu na veličastnem shodu proglašeno strokovno zedinjenje. Navdušena delavska množica je sprejela sledečo podlago za zedinjenje:

1. Obstoječi dve strokovni centrali in njihove organizacije se združijo v Splošno Delavsko Strokovno Zvezo Bolgarije (SDSZB).

2. SDSZB je samostojna in neodvisna od političnih strank in sprejema v svoje vrste vse delavce brez ozira na politično prepričanje, strankarsko pripadnost, vero in narodnost.

3. Pisarne strok. organizacij ne morejo biti v nobenih strankarskih prostorih.

4. Svoboda mišljenja in kritike je dovoljena vsem članom v mejah discipline in statuta, in v kolikor ne bi ogržala enotnosti organizacije in akcije.

5. Do prvega kongresa bodo vodili SDSZB in njene organizacije skupni paritetni odbori.

6. Poedine strokovne zveze se priključijo svojim profesionalnim strokovnim internacionalam, a SDSZB bo stala z amsterdamsko internacionalo v informativnih stikih do prvega zvezinega kongresa.

Bolgarske strokovne organizacije so se torej združile na čisto podobni podlagi kot pri nas: Zedinjenje delavstva povsod napreduje. Živelo popolno mednarodno zedinjenje proletariata.

Domači pregled.

Gratičarji še nadalje kolebajo.

Kongres tipografov v Zagrebu se ni odločil za zedinjenje. Tipografi menda mislijo čakati na ves svet, da se bo prej zedinil. Pa če bi vsi čakali eden na drugega, bi se sploh nikdar ne izvršilo zedinjenje. To uvideva tudi veliko število tipografov. Potrebno je, da dobé zavedni člani večino v organizaciji.

Delavska zbornica in Orjuna.

Orjuna je poslala na Delavsko zbornico pravila nekake delavske sekcije Orjuna. Zbornica je pravila odklonila, ker ne ve, kaj naj ima opraviti Orjuna z delavstvom.

Protest Delavskih zbornic proti ukinjenju socialne politike.

Centralno tajništvo Delavskih zbornic je poslalo parlamentu in vladi protest proti nameravani popolni ukinitvi socialne politike v Jugoslaviji. V svojem protestu pravi med drugim sledeče:

»Po novem zakonu o centralni upravi, s katerim se predvideva redukcija ministrstev z 18 na 14, je reducirano tudi ministrstvo za socialno politiko, njegove posle se prenese na druga ministrstva. Zaščita in zavarovanje delavcev, posredovanje za delo, posredovanje v vprašanih delavskih mezd in drugo preide v delokrog ministrstva trgovine in industrije. Na ta način se daje temu, tako važnemu socialnemu vprašanju, kakor je vprašanje zakonske zaščite in zavarovanja delavcev, povsem postranski značaj.

Medtem bi morala biti briga in skrb za stanje in zdravje delavskega razreda prva dolžnost države.

Modernega gospodarstva si ne moremo zamisliti niti brez dobro izučene delavskega razreda, niti ne more kaka država vzdržati v mednarodni tekmi, ako ni njen delavski razred zdrav in za delo sposoben. A zdravega in za delo sposobnega delavskega razreda se ne vzgaja, ako država takoj s

početka ne podvzame nujne korake za zakonsko zaščito in zavarovanje delavcev in za povzdigo njihovega gospodarskega in socialnega položaja.

Toda taka delavska, taka socialna politika se more voditi le, ako obstoji osrednje mesto, ki skrbi za vse to, ako obstoji posebno ministrstvo, ki naj ta vprašanja proučuje po svojih strokovnjakih in pripravlja potrebne zakone, ne pa da bo to zadnja skrb ministrstva, katerega naloga je povsem druga in v katerem po sili razmer prevladujejo vplivi baš onih, pred katerimi je potrebna zaščita delavcev.

Kopališče OUZD. v Ljubljani.

V palači Okrožnega urada za zavarovanje delavcev na Miklošičevi cesti se nahajajo v podprtičju najmoderneje urejene pršne, kadne, parne kopeli in kopeli v vročem zraku ter vse medicinske kopeli v zvezi z elektro- in mehanoterapijo. Od medicinskih vodnih naprav so na razpolago: ovitki, otiranje, polkopeli, vse vrste zdravljenih prh, električne in svetlobne kopeli, fango-ovitki itd. V kopališču je nastavljen tudi zdravnik, ki je specialist za medicinske kopeli. Vse omenjene kopeli so dostopne vsakomur proti vstopnicam. Kadne in pršne kopeli so začele obratovati dne 27. julija, parne kopeli in kopeli v vročem zraku pa ob enem z otvoritvijo medicinskih kopeli v drugi polovici avgusta. Kopališče je odprto ob delavnikih od 8.—19. ure, ob praznikih in nedeljah pa od 8.—12. ure, in sicer za ženske ob sredah in petkih, ostale dni pa za moške. Vstopnice je dobiti v pisarni ambulancije v pritličju, kjer se izdajajo tudi abonentske vstopnice po znižani ceni. Otvoritev novega modernega urejenega in vsem higijenskim zahtevam ustrežajočega kopališča je zlasti za Ljubljano velikega pomena, ker je bilo v tem pogledu prav malo storjenega. Vstopnice stanejo za pršno kopel Din 3.—, za kadno kopel pa Din 12.—. Te cene veljajo le za člane OUZD in njih svojce, dočim so za nečlane cene kopeli višje. Vendar moramo na tem mestu izraziti naše skrajno nezadovoljstvo nad visoko tarifo za kadne kopeli. Strokovna komisija za Slovenijo je podvzela enerგიčne korake, ker je odločno preveč zahtevati od članov OUZD, da plačujejo tako visoko tarifo. K tej stvari se še povrnemo, ko bomo zaznali za uspeh intervencije naših strokovnih organizacij.

Poročilo o razmerah v rudniku Nada.

Na podlagi sklepa upravnega odbora Delavske zbornice za Slovenijo v Ljubljani je Delavska zbornica poslala s. Krušiča, da na licu mesta ogleda in prouči delovne prilike pri rudniku Nada v Srbiji, ki je po izjavi svojega zastopnika g. Monttag-a rabil okroglo 70 kopačev in 70 vozačev. O razmerah pri tem rudniku je poslal Delavski zbornici s. Krušič naslednje poročilo:

V soboto, dne 31. julija 1926 sem posetil rudnik Nada, ki je oddaljen 20 minut od postaje Vlačko polje na progi Beograd—Niš in ki zaposluje sedaj 32 rudarjev, ter bi jih takoj sprejel v delo še 60. Premog je slabe kvalitete (takozvani lignit) v plasteh 120 cm debelosti. Delovne prilike so skrajno slabe, ker ni rudnik tehnično opremljen; v celoti ima okrog 20 vozičkov za izvažanje premoga.

Plače rudarjev se gibljejo med 26 in 30 Din na šit; oni pa, ki opravljajo delo v akordu, so plačani od tekočega metra, in sicer za vsak tekoči meter 70 Din. Za druga postranska dela se ne dobi nobene odškodnine, tako, da prejme rudar plačilo za ono, kar je faktično izkopal. Pripominjam tudi, da se pri kopanju premoga ne uporablja nobenega streliva.

Zdrave pitne vode v bližini sploh ni; istotako nima rudnik nobene kopalnice. Podjetje ima svojo bratovsko skladišnico, ki pa nima svojega zdravnika. Najbližji zdravnik se nahaja v Mladenovcu, to je 10 km od rudnika, tako, da je v slučaju nesreče hitra zdravniška pomoč nemogoča. Istotako ni v bližini nobene bolnice.

Stanovanjske razmere so v obče slabe in stanujejo rudarji po večini pri bližnjih kmetih. Podjetje ima eno hišo v najem, ki pa je potrebna temeljitega popravila, ker je znotraj skrajno nesnažna. V tej hiši stanuje dvoje družin in troje samcev, ki pa vsi ležijo na tleh in v slam, ker nimajo nobenih postelj, kakor tudi ne druge opreme (mize, stolovi, omar itd. ni nikjer opaziti). Podjetnik sam s svojo družino stanuje tik rudnika v leseni baraki, zgrajeni iz krajnikov, ki so mu jo zgradili rudarji za prvo silo, da je pod streho.

Cene življenskih potrebščin se gibljejo v oni višini, kakor pri nas. Obleka in obutev je v splošnem dražja, kakor pri nas.

Pogodbe nisem sklenil s podjetjem nobene, ker sem takoj uvidel, da je s pogodbo nemogoče urediti razmere pri tem rudniku tako, da bi odgovorjale za naše rudarje. Zato se ne more nobenemu priporočati, da bi odšel iskat delo v ta rudnik.

Trbovlje, dne 2. avgusta 1926.

Ivan Krušič, l. r.

Naše organizacije.

Iz Strokovne komisije.

L. plenarna seja Strokovne komisije za Slovenijo. V amisu člena 10. pravilnika oblastnega odbora Strokovne komisije za Slovenijo se bo vršila v nedeljo, dne 15. avgusta 1926 ob 9. uri dopoldne (po prihodu jutranjih vlakov) v

prostorih tajništva Strokovne komisije s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo: a) predsedstva, b) blagajnika, c) nadzorstva. 2. Sedanje stanje strokovnih organizacij in bližnje naloge. 3. Socialno zavarovanje. 4. Delovanje Delavske zbornice. 5. Razno.

V Ljubljani, dne 2. avgusta 1926.

Franc Jernejčič l. r., predsednik. Andrej Bradeško, l. r., tajnik.

Prispevki za borbeni fond Strokovne komisije za Slovenijo. Glasom zadnjega izkaza je bilo nabranih Din 1904.25. Osrednje društvo oblačilnih delavcev je poslalo Din 400.—. Skupaj nabranih Din 2.304.25.

Ne streljaj v naše, kadar strelja nanje sovražnik!

Iz revirjev, tovarn in delavnic.

Shod »žoltih« v Ljubljani. Delavsko gibanje se polagoma združuje in konsolidira. Težki časi razcepov in razdorov so odločno za nami. Delavstvo je uvidelo, da se more uspešno braniti proti razsajajoči politični in socialni reakciji le, ako tesno koncentrirata vse svoje sile v borbi proti kapitalizmu in vladi, ki bolj in bolj pritiskata na delavske meze in na delavsko svobodo. To spoznanje je zajelo vedno širši krog delavstva in v one razredne smeri; stremenje po enotnosti in spravi se je pojavilo najprej v naših strokovnih organizacijah, uveljavljati se je jelo pa tudi v drugih delavskih razrednih organizacijah. Ta konsolidacijski proces v delavskih vrstah pa ni raznim meščanskim listom in raznim meščanskim lazi-delavskim organizacijam nikakor po volji. Dokler se je delavstvo med seboj toplo in razjedalo, so ti listi hinavsko pisali o škodi in nevarnosti, ki pretita eksistencijskim pogojem delavstva. Sedaj, ko se delavstvo vendar vrača v svoje enotne razredne, borbene organizacije, ki se zato bolj in bolj uveljavljajo, pa intrigujejo in skušajo ustvariti na ta ali oni način nove razcepe in nove pobune v naših organizacijah. — V metodah niso nič kaj izbirični; tu podla notica v listu, tam shod žolte organizacije, ki je ves naperjen proti zavednemu delavstvu in njegovim razrednim organizacijam. Vse to se zlasti ponavlja in ponavlja, odkar se delavstvo zedinjuje ter skuša složno braniti svoja ogrožena prava. — Značilna je v tem pogledu zlasti akcija zvezarskih železničarjev v Ljubljani, ki so sklicali zadnje dni javen shod v Ljubljani, na katerem so pravzaprav le rohnili proti našim razrednim organizacijam, da prikrijejo svoje nečastno, vsakojako delovanje na škodo osiromašenih in zapostavljenih železničarjev. In — razume se — ker je že situacija taka, da se z ozirom na zakon o zaščiti države lahko nasprotnika s kratko denunciacijo onemogoči, se je neljubega nasprotnika obkladalo s komunistom in se je ta ekspektivni policijski sistem likvidiranja razrednega nasprotnika prenesel tudi v pošteno in »socialno« čuteče demokratsko časopisje. Tako beremo n. pr. v glasilu samostojne demokratske stranke, »Jutru«, da je tajnik našega »Ujedinjenega Saveza Železničarjev Jugoslavije«, Stanko, komunist, nič več in nič manj kot komunist, kar pomeni toliko, kakor da bi morala državna oblast, že zaradi tega, ker je to zapisano v »Jutru«, spraviti Stanka ob službo, poslati ga makar v zadnji del ljubljanske justične palače. »Ujedinjeni Železničarski Savez« pa po možnosti zapečatiti, da bo delavstvo močnejše in zmogovitejše in da bo moglo meščansko časopisje igrati po ceni vlogi prijatelja bednega proletariata! Tako razumejo naši nasprotniki delo za proletarijat, tako pomagajo delavstvu do moči, da ga v trenutku, ko vodi borbo za svoje najprirodnejše pravice, priporočijo policiji in rešitev! Nam se to ne zdi novo, tudi nismo nič kaj hudo razočarani; poznamo naše demokrate in njihove demokratsko-orjunaške zvezarje — poznamo tudi ostale »prijatelje« delavstva, od klerikalcev do radičevcev in vemo, da so vsi po vrsti zmorni najpogostejša izdajstva in najogabnejše denunciacije na škodo probujenega delavstva.

Kamnik. V soboto, 17. julija t. l., tik pred zaključkom dela je pozval g. ravnatelj tovarne »Titan« v pisarno delavske zaupnike in jim izjavil, da se bodo reducirale plače za 10—15 odstotkov. Ker se je nahajal glavni zaupnik sodrug Robič na oblastni konferenci SMRJ v Celju, smo morali nanj čakati, da se je povrnil. Po povratku se je s. Robič podal k g. ravnatelju, da se informira o njegovih namerah. Gosp. ravnatelj je izjavil, da ne more izdelke več prodajati po dosedanjih ceni kot pred leti in da se morajo plače absolutno znižati. Potem je prišel g. ravnatelj še z drugo zahtevo, da se mora namreč odpraviti § 1154 b. Ko je s. Robič vprašal, zakaj stavi tudi to zahtevo, je g. ravnatelj izjavil, da mora plačati vsako leto 15.000 dinarjev glasom te določbe in da pomeni to veliko izgubo. Ko ga je zaupnik opozoril, da je to kršitev kolektivne pogodbe z dne 31. oktobra 1923, je g. ravnatelj rekel, da je to še avstrijski zakon, ki je v veljavi le v Sloveniji, dočim delavci po ostalih pokrajinah te določbe nimajo. Nato so bila pogajanja preložena na 26. julija t. l. Med tem smo obvestili oblastno tajništvo in delavstvo opozorili na borbo, ki ga čaka. V nedeljo 25. julija smo imeli velik shod, na katerem sta poročala ss. Kopač in Jankovič in delavstvu razjasnila, v kako mizernem položaju se nahajamo po lastni krivdi. Delavstvo je pozorno poslušalo njihova izvajanja in jima pritrjevalo. S. Robič jih je bodril in vzpodbujal, da naj bodo drugi dan, ko se bodo vršila pogajanja, vsi do zadnjega na straži, naka je bil shod zaključen. — Takoj v ponedeljek so se vršila pogajanja, na katerih je s. Kopač zastopal Delavsko zbornico, s. Jankovič Savez Metalnih Radnikov Jugoslavije, ss. Robič, Straus in Perpar pa so zastopali delavstvo tovarne »Titan«. — Pri pogajanjih je g. ravnatelj vztrajal na stališču, da se morajo izvesti njegove zahteve. Po daljšem razpravljanju so mu zastopniki izjavili, da je najboljša, če se obrat ustavi, ker je bolje, da delavci trpe lakoto izven tovarne, nego da stradajo v tovarni. G. ravnatelj se je nato premislil in izjavil, da se plače ne reducirajo do sestave letnega zaključka in da tudi § 1154-b ostane v bistvu v veljavi, kot dosedaj. Sodr. Jankovič je potem na večernem shodu obširno poročal o pogajanjih vsemu delavstvu, katero je težko pričakovalo rezultata. Z veseljem so poslušali, ko je izjavil, da smo zmagovalci in obljubili, da stopijo vsi v organizacijo. — Sodrugi, na delo! Ne samo obljubiti, temveč se vedno pripravljati na novo borbo, katero nam je g. ravnatelj že vnaprej naznanil.

Vižmarje. (Mizarji in vajenci.) V ljubljanski okolici je zelo dobro razvita mizararska obrt, zlasti po St. Vidu in Vižmarjih. Zato je tudi konkurenca za mizararska dela zelo velika. Stavljamo pa vprašanje, na kateri račun se izvaja tako nesramno umazana konkurenca, kakor je na račun onih nesrečnih vajencev, kateri se uče pri teh mizarjskih mojstrih in še nekaj mizarjskih pomočnikov, ki delajo po St. Vidu in okolici. Da se pri vseh okoliških miz. mojstrih ne upošteva strokovna organizacija, je to jasno. Delovnega časa ne poznajo. Dela se večinoma po 12 do 16 ur dnevno, največ samo z vajenci, kljub temu da zakon o zaščiti delavcev prepoveduje vsako nad osemurno delo tudi za vajence. Poleg tega se vajencev ne izrablja samo v delavnicah, temveč tudi za kmetljestvo in druga gospodarska domača dela. Mojster sprejme vajenca v tri in polletno učno dobo. V vsej tej učni dobi ga izrablja za vsa druga dela bolj, kakor pa za mizararska dela. Ko pa je vajenec prost, tedaj se pokaže, da ni zmožen niti za mizararsko delo, niti za druga navadna dela, ker je fizično popolnoma izrabljen. Dasi se vajence izrablja na take nesramne načine, zahtevajo od njih še visoke denarne odškodnine, kljub temu pa nimajo svojih vajencev prijavljenih pri Okrožnem uradu. Zato pozivljamo Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani, kakor tudi Inšpekcijo dela, da v to svrhu napravijo vse potrebne korake. Treba je izvesti točno revizijo po vseh teh malih obratih v ljubljanski okolici. Izdati se jim mora strogi ukaz, da zakon o zaščiti delavcev spoštujejo in vsakega svojega vajenca prijavijo takoj Okrožnemu uradu. Inšpekcijo dela se naproša, da prepove vsem mizarjskim mojstrom, da izrabljajo vajence tudi za druga gospodarska dela izven svoje obrti. Nadalje naj se prepove zaposlovati, toliko številno vajencev, kakor jih imajo nekateri — celo do 10. Vsak mojster mora vajencem odkazati primerno stanovanje, da se ne bodo valjali po stilih in drugih neprimernih prostorih. Vse to naj ukrene Inšpekcija dela. Mizarjskim vajencem pa tole: Vsak tak slučaj, kjer postopajo mojstri s svojimi vajenci protizakonito, naj prijavijo takoj Inšpekciji dela ali pa strokovni organizaciji, katera potem poskrbi o nadaljni njihovi zaščiti.

Ljubljana. (Pekovski pomočniki.) Sekcija pek. pomočnikov v Ljubljani je imela 1. avgusta t. l. svoj sedmi mesečni shod, v načelu s predavanjem o higijenski čistoti. Kljub veliki agitaciji je bil ta shod slabo obiskan. Sodrugi se torej premalo zanimajo za tako važne shode v tako kritičnem položaju, kakor se nahajamo danes. Zdržite se, dokler je čas! Po točki zvonitvi bo prepozno. Organizacija more le tedaj storiti nekaj za delavstvo, ako delavstvo pozna organizacijo.

Ljubljana. (Kovinarji.) Iz podružnice ljubljanskih kovinarjev smo prejeli sledeči dopis: Dne 27. julija t. l. se zgleda v ljubljanski ekspozituri delavcev in prosil za nakazilo zobozdravnika. Službujoči uradnik mu odvrne, da je to popoldne nemogoče in da mora priti drugi dan dopoldne. Delavec mu pojasni, da mora on utrpiti izgubo na zaslužku in prosil, ako bi se nakazilo moglo izvršiti takoj. Uradnik mu odvrne da ne in da se dajejo nakazila samo težko bolnim. — Vprašamo g. ravnatelja OUZD v Ljubljani, ali bi ne bilo mogoče, da gredo uradniki OUZD delavstvu bolj na roko, da bi delavec lahko dobil zaželjeno tudi v takem času, ko mu ni treba utrpiti izgube na zaslužku. — Kovinarji.

Objave in prireditve.

Skupščina Delavske zbornice. Skupščina Delavske zbornice za Slovenijo se bo vršila v nedeljo dne 22. avgusta ob 8. uri v zborniški dvorani Mestnega magistrata v Ljubljani s sledečim dnevnim redom:

1. Odobritev zapisnika zadnje seje.
2. Poročilo predsednika.
3. Poročilo tajništva.
4. Poročilo blagajnika.
5. Proračun za leto 1926/27.
6. Poročilo finančne kontrole.
7. Odobritev pravilnika za brezposelne podpore.
8. Odobritev pravilnika kulturno prosvetnega odbora.
9. Akcija zbornice za delavske pomožne blaginje.
10. Samostojni predlogi.

Proslava in obletnica strokovnega zedinjenja in strokovne internacionale. Letos bo 25-letnica, odkar obstoja organizirano mednarodno razredno strokovno gibanje. Ta proslava se bo združila v Jugoslaviji s proslavo obletnice lanskega strokovnega zedinjenja. Tozadevna navodila bomo še objavili.

II. javni telovadni nastop DTE

Delavske telovadne in kulturne zveze »Svoboda«, podružnica Jesenice, ki se bo vršil dne 15. avgusta 1926 na vrtu in v prostorih Delavskega doma na Savi s sledečim sporedom:

1. Ob 7. uri zjutraj tekma telovadnega odseka DTE Jesenice.
2. Ob 3. uri popoldan pričetek javne telovadbe po sledečem redu:

- a) proste vaje ženskega in moškega naraščaja;
- b) proste vaje obrtnega naraščaja;
- c) proste vaje članic in članov;
- d) članske vaje na orodju;
- e) proste vaje deveterice.

Sodrugi in sodružice! Odzovite se našemu povabilu, posetite naš gorenjski dom, da skupno preživimo par veselih ur, da se spoznamo in porazgovorimo!

Delavski telovadni nastop DTE »Svoboda« Jesenice. Kljub temu, da nam je bilo zabranjeno razviti naš rdeči prapor, smo pridno na delu in gradimo klub vsej reakciji nad delavskim razredom vojo kulturno, športno in telovadno organizacijo, zavedajoč se, da mora delavska mladina naprej preko vseh zaprek po trnjevi poti, da zgradi v tej družbi temelj marksistične razredne kulture. Zato mi borci in gradilci družbe bodočnosti ne klonemo svojih glav, ker se zavedamo, da ako bomo pridno gradili in gojili proletarsko marksistično razredno kulturo, da tudi nam zajije dan — dan, ko nad proletarsko mladino ne bo več ponizanja in preganjanja, temveč, da bo delavska mladina svobodno gradila stavbo bodoče družbe »bratstva, enakosti in svobode«. S klicem: Kljub vsemu naprej! kličemo vsem ostalim Svobodam, sodrugom in sodružicam, vabimo jih v naš gorenjski dom, na

Delavski telovadni nastop v Hrastniku. Podružnica Delavske telovadne in kulturne zveze »Svoboda« v Hrastniku priredi 15. avgusta t. l. delavski okrožni zlet s sledečim sporedom: 1. Sprejem gostov pri opoldanskih vlakih. 2. Skupen odhod pred delavski dom z godbo na čelu. 3. Pozdravni govor pred Delavskim domom ob pol 3. uri. 4. Generalna vaja od 3. do 4. ure. 5. Ob 4. uri javni telovadni nastop. 6. Veselica. — Sodrugi, vsi v Hrastnik!

Sposoben kovinoliivar

(ne železoliivar), ki je bil zaposlen že v tovarnah za armature, dobi takoj delo. Ponudbe s podatki o dosedanjem zaposlenju je nasloviti na tvrdko Henrik Stolz Kula v Vojvodini.

Širite naš list!

ZADRUŽNA BANKA V LJUBLJANI

Aleksandrova cesta

izvršuje vse bančne in finančne posle. Sprejema hranilne vloge ter jih najbolje obrestuje. Prodaja srečke državne razredne loterije.